

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Catechismvs, Dat is, De Christelijcke leeringhe/ in
maniere van t'samen-sprekinghe tusschen den Meester
ende den Discipel**

Coster, Franciscus

T'Antvverpen, 1607

Vande Biechte.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39385

M. Wat moet-men ten derden doen, om hem tot de biechte te bereyden?

D. Een vast ende expres veur-nemen maecten/ gheen doodelijcke sonden meer te doen.

M. Hoe maect ghy dit propost?

D. *Ich pepse / oft segghe uptter herten: Heere, ick maecke een vast propost, van v niet meer te vergrammen met eenighe sonde; ick neme vastelijck veur my, dese oprechtelijck te biechten. Heere gheeft my hier toe gratie.*

M. Hoe noodt-saeckelijck is dit onder-soeck, berouw, ende propost van niet meer te sondighen?

D. Soe noodt-saeckelijck / dat de biechte van gheener weerden en soude wesen daer een van dese drie dinghen ghebrake: ende men soude oock ghehouden zyn / de biechten te her-halen die sonder een van dese ghedaen waren.

Dan de Biechte.

M. Wat doet ghy hier nae?

D. Ich gae tot eenen gheleerden / wijzen / ende Godt-vruchtigen Biecht-vader / die maght heeft my van mine sonden t absolueren.

M. En hebben alle de Priesters gheen maght eenen yeghelijcken te absolueren?

D. Neen sy: dan inden uystersten noodt / all-men in perrikel van steruen is: want dan moghen alle Priesters eenen yegelijcken van alle sonden absolueren ende ont-slaen.

M. En is dan de biechte niet vrij?

D. Jae sy: om daer / sonder vreesse van ouerghedraghen oft beclapt te zyn / alle v sonden te open-

openbaren / maer niet om Biecht-vaders te kies-
sen nae uwen wille / die gheen maght en hebben.

M. Waer-om en hebben sy al de maght niet,
daer sy al Priesters zijn ?

D. Om dat sy niet al onder-saten en hebbē (soo't
bouen gheseght is) ten zy dat-se hen van d' Ouer-
ste ghegheuen worden. Ende biechte gheschiedt
vonnis / dat niemant / dan Ouerste ouer hun
onder-saten / wijlen en can. Inden uytersten
noodt worden alle Priesters onse Ouersten / om
onse sonden te vergheuen.

M. Wie heeft dan maght, buyten den uytersten
noodt, eenen yeghelijcken te absolueren van
alle sonden ?

D. Inden eersten / de Paus van Roomen / ouer
alle Christenen / als hoofdt der H. Kercken. Ten
tweeden / de Bisschoppen / ouer al die onder hun
Wisdome zijn. Ten derden / alle Pastours / ouer
d'onder-saten van hunne Prochien. Ten vier-
den / alle Priesters die hier toe van den Bisschop
besquaem ghebonden zijn : ende dese maght van
hem / oft vande Pastours ontfanghen hebben.
Ten vijfden / alle / die van den Paus priuilegien
hebben / aller Christenen biechten te hooren. En-
de alle dese vijf sorten van Biecht-vaders worden
verstaen / deur uwen Priester, in't vierde ghebodt
der H. Kercke: *Ghy sult uwen Priester eens s'iaers v
biechte spreken.*

M. Moghen de Bisschoppen ende Pastours hun-
ne onder-saten absolueren van alle sonden;
ghelijck de Paus alle Christenen ?

D. Neen-sy: want daer zijn sommighe sonden
die de Paus alleen vergheuen magh / oft de ghes-
ne die hy daer toe maght ghegheuen heeft. Ghe-
lijcker

lijcker oock sommighe sonden zijn / daer de Pa-
steurs niet af en moghen absoluieren / maer alleen
de Bisschoppen / oft die van hen-lieden daer toe
maght ontfanghen hebben.

M. Hoe comt dat, daer sy nochtans al euen Prie-
sters zijn?

D. Het comt deur de Jurisdicctie: dat is / deur de
authozitept des Ouerheydts. Want ghelijck in
wereldtlijke saecken de opperste Heere / als Co-
ningh oft Keyser / alle fouten / hoe grof sy zijn /
magh vonnissen / maer de onder-rechters niet
meer en verinoghen dan hen van dien toe-ghela-
ten woꝝdt: als Deken van ambachten / in cleyne
fouten / de Magistraet der stadt oock in crimine-
le / etc. Al-soo heeft de Paus sommighe sonden
hem ghereserueert / ende de Bisschoppen oock / op
dat een pegelijck de grootheydt der sonden achte /
ende hem daer af beware.

M. Can dan yemandt anders de sonden ver-
gheuen, dan Godt?

D. Neen't: niemant en can dat doen / deur sijn
eyghene maght.

M. Hoe heeft dan de Paus, ende andere Bis-
schoppen ende Priesters maght om de son-
den te vergheuen?

D. Deur de maght / die hen-lieden van Gode
daer toe ghegheuen is.

M. Wat doet-dy, als ghy by den Biecht-vader
comt?

D. Ten eersten / ick kniele ter syden hem / met de
handen te gader / ende ick make een crups / seg-
gende: *Inden naem des Vaders, ende des Soons, ende
des heylighs Gheests, Amen. Daer nae segghe ick ter-
stondt / Benedic Pater, oft Benedicite: dat is / Pa-
ter*

ter gheeft my de benedictie / om mijn sonden wel te biechten. Ende die ontfanghen hebbende / spreke ick de ghemeyne veur-biechte.

M. Hoe seght ghy die?

D. Ick arm sondigh mensche, kenne my schuldigh veur Godt, Maria sijn ghebenedijde Moeder, ende alle Gods Heylighen, ende v Vader in de stadt Gods: van alle mijne sonden die ick gedaen hebbe, met woorden, wercken, ende ghedachten, naer mijn leste biechte, die ick ghedaen hebbe te Paeschen, te Licht-misse, &c. Over een maendt, ouer acht daghen, &c.

M. Wat doet ghy dan?

D. Ick segghe met soo corte / clare / ende eerbare woorden alst my moghelijk is alle de specien en sorten der sonden / die ick ghedaen hebbe met ghedachten / woorden ende wercken: soo verre als ick ghedencken can / sonder de schuldt op eenen anderen te legghen / oft die te bewimpelen / oft te excuseren. Ick segghe oock / hoe dickwils (soo't my veur-staet) ick elke dood-sonde ghedaen hebbe / ende daer ick aen twijfele oft het dood-sonde is.

M. Hoe biecht ghy de sonden daer ghy aen twijfelt oft ghy-se ghedaen hebt?

D. Ick segghe dat icker aen twijfele.

Wat doet ghy noch meer?

D. In-dien ick ghelondicht hebbe veur onrechtveerdigheyt / soo legge ick hoe vele dat het beloopt. Voorts geue ick te kennē de conditie van dē tijdt / plaetse / persoon / teghen / ende met wien ick gelondicht hebbe / ende alle andere noodt-sakelijcke circumstantiē: mijn beste doende / dat ick gheen sonde achter en late / die ick wete oft daer aen twijfele dat doodelijck is. Want de daghelijckeliche sonden en zijn niet noodt-sakelijck te biechten: hoe wel het

nochtans profijtelijck is / dat-mense dock inde biechte verhaele.

M. Waer-om zijt ghy hier in soo neerstigh ?

D. Ten eersten / om dat ick wel wete / dat het elcke reyle dood-sonde is / eenighe dood-sonde willens ende wetens achter te laten. Ten tweeden / dat-men all-dan gheen verghiffenisse en crijght / oock van de ghebiechte sonden. Ten derden / dat ick hier-om nae-maels bedwonghen soude zijn / de selue sonden noch eens te biechten: by-sonder waer't dat ick by eenen anderē Biecht-vader gingh / die de veurgaende sonden niet ghehoort en hadde.

M. Hoe verwint ghy de schaemtē, die-men in't biechten sijner sonden pleghe te ghevoelen ?

D. Ten eersten / deur het ouer-pepsen / dat Gode alle mijn sonden bekent zijn. Ten tweeden / deur het ouer-dencken van de groote schande / die ick in't uysterste ordeel / veur de gheheele wereldt / soude moeten lijden / daer een pghelijck de sonden sien sal / die-men niet op-rechtelijck ghebiecht en heeft. Ten derden / om dat ick veur seker wete / dat de Biecht-vader eerst soude moeten steruen / dan het minste woordcken segghen / waer deur yemandt in de kennisse van mijne sonden (hoe groot oft cleyn sy dock zijn) soude moghen comen. Ten vierden / helpt my de groote gherustighepdt des herten / die ick deur het claer uyt-segghen gheboele. Ende / Ten lesten / om dat ick wete / dat de Biecht-vader dock een mensche is / die sonde doē can / ende meer andere mijns ghelijcke ghehoort heeft.

M. Wat doet ghy hier nae ?

D. Ick supte mijn biechte / op dese maniere:

Van

Van dese, ende van alle andere sonden, daer my Godt in schuldigh kent, spreke ick mijn schuldt, ende mijn groote schuldt: ende ick bidde de H. Moeder Godts Maria, ende alle Godts lieue Heylighen, ende v Vader, dat v gheliene veur my te bidden, ende my een salighe penitentie ende absolutie mijner sonden te gheuen.

M. VVat doet ghy noch meer?

D. Ick aen-hooze neerstelijcken wat de Pziester seght: ende ick ontfanghe de penitentie die hy my in-stelt/ bekennende dat die minder is/ dan mijn sonden verdienen.

M. Is-men schuldigh dese penitentie t'aen-veerden?

D. Jae: hoe wel dat-men een andere soude moghen begheren / als-men bemerckt dat-men die niet en soude connen vol-brenghen.

M. Soude ick sondighen, in-dien ick peysde, Ick en sal die niet vol-brenghen?

D. Jae ghy: ende waer't dat ghy dit veur d'absolutie peysde / v biechte en soude van gheener weerden zijn. Want de Pziester die de maght heeft v van v sonden t'ontbinden / heeft oock de maght v tot penitentie te verbinden.

M. Wat doet ghy onder d'absolutie?

D. Ick vernieuwe mijn berouw / ende goedt propost van niet meer te sondighen: peysende metter herten: O Heere, t'is my hertelijcken leedt dat ick v vergramt hebbe; ende ick neme vastelijck veur my, niet meer in sonden te vallen. Heere gheeft my daer toe gratie, om v al-tijdt te behaghen.

Van de Penitentie oft satis-factie.

M. Wat doet ghy nae de Biechte ?

D. Ick dancke Godt van sijn ghenaeude / segghende: *Heere, ick dancke u, dat ghy my tot noch toe ghespaert hebt, ende mijn sonden deur dit heyligh Sacrament vergheuen.* Hier nae vol-brenghe ick soo haest / ende soo neerstelijck / als ick can / de penitentie die mijn Biecht-vader my in-gestelt heeft.

M. Ist sonde, sijn penitentie niet volbrengghen?

D. Jaet: alst gheschiedt willens ende wetens / oft deur eenighe onachtsaemheydt.

M. Waer-om moet-men de penitentie volbrengghen, aen-ghesien dat ons de sonden vergheuen zijn deur de biechte?

D. Om dat in alle sonden / ende by-sonder in dood-sonden / twee quaden zijn. Het een heet-men de schuldt der sonden: ende is den af-keer van Gode / die in de dood-sonde gheschiedt / als-men deur d'ouer-treden des ghebodts byanden Godts wordt / ende verdient / van Gode al-tijdt verscheyden te zijn: inde daghelijckische sonde ist een verflauwinghe in Godts liefde. D'ander is / een onbehoorlijk toe-keeren tot eenighe creature: d'welck verdient gheboelijckie pijn: in dood-sonden d'euwighie pijn der hellen / in daghelijckische / eenighe tijdelijckie. D'eerste quaedt wordt al-tijdt in de biechte vergheuen: het tweede en wordt niet al-tijdt gansch af-gHENOMEN / maer d'euwighie pijn wordt in tijdelijckie verandert / die-men in dit leuen moet vol-doen / oft nae dit leuen in't vage-bier. Hier-om ist goedt / een groote penitentie van synen Biecht-vader te hebben: want dese heeft

heeft meerder cracht dan de ghene die wy van selfs aen-beerden.

M. En wordt ons de gheheele pijn, die wy veur onse ghebiechte sonden verdient hebben, niet altydts vergheuen deur de penitentie, die ons de Biecht-vader gheeft?

D. Neen-ly: want die penitentie is ghemeynelijck minder dan de sonden verdienen: nochtans nemit sy daer al-tijdt wat af / nae dat sy swaer is / ende ons berouwt groot / ende onse liefde vierigh.

M. Waer deur vol-doet dan de mensche veur dese reste?

D. Deur aelmoessen / bidden / vasten / ende andere pijnelijcke wercken / deur siekten ende andere tribulatiën patientelijck te verdraghen die Godt den mensche ouer-sendt / om hem veur sijne sonden te straffen ende daer af te supueren.

M. V Vaer deur noch meer?

D. Deur den af-laet.

M. V Wat is af-laet?

D. T'is een gifte / waer deur de Stadt-houder Christi de ghelouighen / van de gheheele tijdelijcke pijn / oft van een deel daer af / die sy veur hunne sonden souden hebben moeten lijden / ont-slaet: veur hen-lieden mildelijck uyt den schat der H. Kercken betalende / met de verdiensten Christi ende sijner Heplighen. Want als Christus sinte Peeter de sleutels des hemels gaf / soo heeft hy hem oock de maght ghegeuen alle letsels van den in-gangh inden hemel wegh te nemen.

M. Wat isser van noode, om desen te verdienen?

D. 1. Men moet wesen sonder dood-sonde / in den staet der gratien. 2. men moet vol-brengghen dat de Stad-houder Christi in-ghestelt heeft te doen.

M. VVaer vol-doen sy, die steruen eer sy vol-
daen hebben veur de pijnen die sy veur hun-
ne sonden verdienden?

D. In't Vaghe-vier.

M. Wat is het Vaghe-vier?

D. T'is een plaetse / daer de sielen nae dit leuen
vol-doen veur hunne daghelijckische sonden / daer
sy mede verscheyden zijn / oft veur de reste der pe-
nitentien oft pijnen veur hun ghebiechte dood-
sonden / die sy in dit leuen niet vol-daen en hebben.

M. Waer deur vol-doetdmen in't Vaghe-vier?

D. Deur pijn te lijden.

M. Is die pijn groot?

D. Soo groot / dat-se te bouen gaet alle pijn
des wereldds : iae sommighe meynen / dat eeni-
ghe van die niet minder en is / als sommige pijnen
der hellen. Daer-om wordtse oock van S. Pau-
wels vier ghenoeemt / om de grootheydt te kennen
te gheuen.

M. Wanneer worden sy daer uyt verlost?

D. Als sy vol-daen hebben deur de pijnen hen van
Gode in-ghestelt.

M. Can-men hen-lieden helpen?

D. Iae (nae de leeringhe der Schrifftuere) met
bidden / aelmoessen / vasten / ende andere wer-
ken van penitentie : maer by-sonder deur het sa-
crificie der Missen / dat ons de heylighe Aposte-
len gheleert hebben veur d'ouer-ledene Gode te
offeren.

Dan